

Sygn. akt **X Ga 62/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach X Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Leszek Guza
Sędziowie:	SO Iwona Wańczura (spr.) SSO Żaneta Bloma-Wojciechowska
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2017 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa: **Skarbu Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ś.**

przeciwko: (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z 2 grudnia 2016 r.,

sygn. akt VII GC 285/16

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

SSO Iwona Wańczura SSO Leszek Guza SSO Żaneta Bloma -Wojciechowska

Sygn. akt X Ga 62/17

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ś. domagał się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwoty 31 111,24 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, twierdząc, że dochodzona należność stanowi karę umowną, należną mu w związku z niewykonaniem przez pozwaną umów sprzedaży drewna nr (...), (...) i (...), polegającym na nieodebraniu części zakupionego towaru.

Od wydanego w dniu 29 maja 2014 r. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwana złożyła sprzeciw, wnosząc o odrzucenie pozwu z uwagi na treść art. 199 § 1 ust. 3 k.p.c., względnie o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Zarzuciła brak legitymacji czynnej powódki. W dalszej kolejności pozwana podniosła, iż zgodnie z § 6 ust. 2 umów, odbiór drewna miał się odbywać w miejscu wskazanym w harmonogramie.

W przedłożonych harmonogramach nie sposób doszukać się ww. informacji. Pozwana nie mogła, zatem wykonać umów zgodnie z ich zapisami. Pozwana nie mogła odebrać drewna, o którego przygotowaniu nie wiedziała. Powód nie udowodnił, że przez cały okres obowiązywania harmonogramów pozostawał w gotowości do wydania konkretnych mas pozwanej.

Wyrokiem z 14 kwietnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VII GC 1515/14 Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej koszty procesu.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją, na skutek której Sąd Okręgowy w Gliwicach w sprawie o sygn. akt X Ga 324/15 uchylił wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego, wskazując, że Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę dokona, zgodnie z art. 65 § 2 k.c., wykładni umów stron, uwzględniając w pierwszym rzędzie badanie zgodnego zamiaru stron i celu wprowadzenia zapisu dotyczącego kary umownej.

Postanowieniem z 4 marca 2016 roku Sąd oddalił wniosek pozwanej o odrzucenie pozwu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji zaskarżonym wyrokiem z 2 grudnia 2016 r. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej 2 417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, uznając za bezsporne okoliczności dotyczące zawarcia umów sprzedaży drewna nr (...) z 2 grudnia 2011 r., nr (...) z dnia 12 grudnia 2011 r.

i (...) z 10 stycznia 2012 r., ich treści oraz to, że pozwana nie odebrała drewna w ilości wynikającej z harmonogramów dołączonych do umów. Zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 1 zawartych umów powód obciążył pozwaną notą księgową nr (...) z dnia 21 sierpnia 2012 r. na kwotę 29.783,42 zł. Powód wystawił następną notę księgową nr (...) w dniu 31 grudnia 2012 r. na kwotę 1.327,82 zł. Dnia 29 stycznia 2014 r. K. W. podpisała zgodność sald księgowych na dzień 31 grudnia 2013 r., która powód otrzymał 7 lutego 2014 r.

Sąd I instancji ustalił, że w § 5 ust. 1 zawartych umów sprzedaży drewna nr (...) z 2 grudnia 2011 r., nr (...) z dnia 12 grudnia 2011 r. i (...) z 10 stycznia 2012 r. strony zastrzegły, że jeżeli stopień realizacji sprzedaży ustalonej w harmonogramie wyniesie poniżej 95% sprzedający lub kupujący zapłaci karę umowną 5% wartości nieodebranego lub nieprzygotowanego do sprzedaży drewna. Zgodnie z treścią § 8 umów w celu zabezpieczenia płatności należności wynikających z umowy kupujący ustanowi na rzecz sprzedawcy gwarancję bankową. Nie ustanowienie lub wyczerpanie umownych zabezpieczeń sprzedaży powoduje, że sprzedaż może być realizowana wyłącznie na zasadzie przedpłat.

Pozwana była zobowiązana do dokonania przedpłaty przed odbiorem surowca drzewnego. (§ 9 ust. 6 umów)

W ramach zawierania rzeczonych umów, za powoda Skarb Państwa działał Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, odpowiednio umocowany na podstawie pełnomocnictwa z 4 listopada 2011 r.

Umowa stron bez zabezpieczenia w formie gwarancji lub przedpłaty nie mogła być wykonywana. Od 2012 roku pozwana nie wносиła zabezpieczeń w postaci gwarancji bankowej. Pozwana w celu odbioru drewna dokonywała przedpłat. Każdorazowo przed wydaniem drewna sprawdzane było czy uiszczono przedpłatę. Warunkiem wydania drewna pozwanej było uiszczenie przez nią przedpłaty. Pozwana mogła odebrać drewno o wartości równej wartości przedpłaty.

Pozwana odebrała drewno o wartości odpowiadającej dokonany przedpłatom. Zobowiązanie miało charakter pieniężny. Pozwana nie była zobowiązana do uiszczenia należności tytułem kary umownej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji zważył, że bezprzedmiotowy był zarzut braku legitymacji czynnej powoda w odniesieniu do zawartych umów.

W dalszej kolejności po dokonaniu z art. 65 § 2 k.c., wykładni umów stron i zbadaniu zgodnego zamiaru stron i celu wprowadzenia zapisu dotyczącego kary umownej, bez pomijania tekstu umowy w szczególności § 5 i § 9, a także uwzględniając związki treściowe pomiędzy poszczególnymi postanowieniami, w tym pozatekstowe okoliczności, a to rokowania poprzedzające zawarcie umowy, zgodne rozumienie jej postanowień i ich wykonywanie, zbadał charakter zobowiązania, za niewykonanie którego powód obciążył pozwaną karą umowną. Powód oparł swoje roszczenia na art. 483§1 k.c., zgodnie z którym można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Zgodnie z art. 484 § 1 k.c. w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody.

W § 5 ust. 1 zawartych umów sprzedaży drewna nr (...), (...), (...) strony zastrzegły, że jeżeli stopień realizacji sprzedaży ustalonej w harmonogramie wyniesie poniżej 95% sprzedający lub kupujący zapłaci karę umowną 5% wartości nieodebranego lub nieprzygotowanego do sprzedaży drewna.

Celem wprowadzenia zapisu kary umownej było zagwarantowanie wykonania umowy, w co najmniej 95%. Jak wynika z wprowadzenia zabezpieczeń zapłaty w postaci gwarancji bankowych lub przedpłat istotną okolicznością dla stron było zapewnienie terminowej zapłaty należności. Celem wprowadzenia obowiązku przedpłaty było zabezpieczenie powódki przed opóźnieniem w zapłacie ceny za drewno albo brakiem zapłaty. Umowa bez zabezpieczenia w formie gwarancji bankowej lub przedpłaty nie mogła być wykonywana, co wynikało zarówno z jej treści jak i z przebiegu realizacji umowy.

Wobec tego, że pozwana nie wносиła zabezpieczeń w postaci gwarancji bankowej była zobowiązana do dokonania przedpłaty przed realizacją sprzedaży (§ 8 i 9 umów). Realizacja sprzedaży była zatem uzależniona od dokonania przedpłaty. Złożenie gwarancji bankowych należy traktować jako spełnienie świadczenia pieniężnego, gdyż pozwana ustanawiając gwarancję ponosiła z tego tytułu koszty (obowiązek zapłaty). Więc także nawet w razie udzielenia gwarancji bankowej miałyby miejsce sytuacja, w której obowiązek odbioru rzeczy byłby uzależniony od wcześniejszego spełnienia świadczenia pieniężnego przez pozwaną.

Realizacja sprzedaży w rozumieniu § 5 ust. 1 zawartych umów oznaczała w istocie po stronie pozwanej w pierwszej kolejności obowiązek spełnienia świadczenia pieniężnego, polegającego bądź na ustanowieniu gwarancji bankowej, bądź dokonaniu przedpłaty,

a w dalszej kolejności dokonanie odbioru towaru. Realizacja sprzedaży następowała w chwili dokonania przedpłaty, gdyż dopiero po spełnieniu tego warunku możliwe było odebranie drewna przez pozwaną. Pod pojęciem realizacji sprzedaży w istocie strony rozumiały zakup towaru.

Realizacja sprzedaży była, zatem uzależniona od dokonania zapłaty wynagrodzenia (przedpłaty). Zastrzegając karę umowną na okoliczność braku realizacji sprzedaży, zastrzeżono ją w istocie na okoliczność niedokonania przedpłaty, gdyż był to podstawowy warunek realizacji sprzedaży. W konsekwencji, kara umowna została naliczona za niezapłacenie ceny za zakup określonej w umowie ilości drewna. Pozwana nie miałaby bowiem możliwości uchronienia się przed koniecznością zapłaty kary umownej bez dokonania przedpłaty. Przyczyną braku realizacji sprzedaży było niedokonanie świadczenia pieniężnego przez pozwaną.

Kara umowna może być zastrzeżona tylko i wyłącznie na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań niepieniężnych. Odmienne postanowienia umowne są nieważne.

Skoro zatem zobowiązanie przewidziane w § 5 ust. 1 umów stanowiło zobowiązanie pieniężne, to naliczenie kary umownej przez powoda było nieskuteczne, bo oparte zostało na nieważnym zapisie umowy.

W konsekwencji, zastrzeżenie kary umownej za sam fakt nieodebrania przez stronę pozwaną zakupionego drewna nastąpiłoby z naruszeniem art. 483 § 1 kc, a tym samym nie wiąże stron.

Na marginesie zważyć należy, iż zgodnie z art. 551 k.c. jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy sprzedanej, sprzedawca może oddać rzecz na przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego. Może również sprzedać rzecz na rachunek kupującego, powinien jednak uprzednio wyznaczyć kupującemu dodatkowy termin do odebrania chyba, że wyznaczenie terminu nie jest możliwe albo, że rzecz jest narażona na zepsucie, albo że z innych względów groziłaby szkoda. Z tych uprawnień strona powodowa nie skorzystała.

Powyższe było wystarczające do oceny zasadności żądania i z tej przyczyny w istocie bezprzedmiotowe było analizowanie, czy niedokonanie zakupu drewna przez stronę pozwaną było zawinione oraz czy zaistniały podstawy do miarkowania kar umownych.

Z tych względów Sąd I instancji oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 98 i 99 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj:

1. art. 65 § 1 i 2 k.c. przez dokonanie przez Sąd I instancji błędnej wykładni oświadczeń woli stron na skutek uznania, że dopuszczalnym jest oparcie się o dosłowne brzmienie wyłącznie fragmentów umów, w miejsce zbadania ich całokształtu, zgodnego zamiaru stron i celu zapisu dotyczącego kar umownych, co w konsekwencji prowadziło do nieuzasadnionego stwierdzenia, że:

- „zastrzegając karę umowną na okoliczność braku realizacji sprzedaży, zastrzeżono ją w istocie na okoliczność niedokonania przedpłat...”, podczas gdy z materiału dowodowego wyraźnie wynika, że kara mogła zostać naliczona jedynie w przypadku, gdy drewno nie zostało odebrane przez pozwaną lub nie zostało przygotowane do sprzedaży przez powoda, wysokość kary umownej nierozdzielnie związana była

z wielkością nieodebranego drewna,

- „umowa bez zabezpieczenia w formie gwarancji bankowej lub przedpłaty nie mogła być wykonywana ...” lub „realizacja sprzedaży była zatem uzależniona od dokonania przedpłaty...”, podczas gdy z materiału dowodowego wyraźnie wynika, że zapłata za drewno miała nastąpić w terminie 30 dni od wystawienia faktury VAT, której podstawą wystawienia miał być dokument wydania i odbioru drewna, a ewentualne przedpłaty były dokonywane przez pozwaną dobrowolnie na podstawie § 8 ust.1 i 2 umowy,

- nadto Sąd I instancji powinien był zauważyć, że przedmiotem umowy były rzeczy oznaczone co do gatunku, warunkiem sprzedaży drewna było więc przeniesienie posiadania określonych w harmonogramach ilości drewna, a nie dokonanie przedpłat;

2. art. 155 § 2 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu i pominięcie charakteru umów nr (...), nr (...) i nr (...) jako umów o charakterze realnym, a w konsekwencji pominięcie, że odebranie przedmiotu umów było warunkiem skuteczności tych umów;

3. art. 355 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, polegające na nierozpatrywaniu zachowania pozwanej w zakresie zabezpieczenia płatności umowy z punktu widzenia podwyższonego miernika staranności wymaganej dla przedsiębiorców

i niedostrzeżenie, że to w jej interesie było poszukiwanie innych form zabezpieczenia niż przedpłaty, na których uiszczenie się godziła;

4. art. 353¹ k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sprawie, bowiem ani treść, ani cel zawartej umowy – postanowień o karach umownych nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego, a wola stron zastrzeżenia kary umownej na wypadek nieodebrania drewna została jednoznacznie potwierdzona m.in. uznaniem salda z 2013 roku, motywami wprowadzania tych postanowień i ustalonymi zwyczajami;

5. art. 483 § 1 k.c. oraz art. 58 § 3 k.c. poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że postanowienia w przedmiocie kar umownych są niezgodne z art. 483 § 1 k.c., a tym samym że są nieważne, w sytuacji gdy strony zastrzegły karę umowną od świadczenia niepieniężnego, tj. braku odebrania lub nieprzygotowania drewna do odbioru;

6. art. 551 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez jego błędną interpretację, polegającą na przyjęciu, że w świetle zawartej umowy sprzedaży w związku z nieodebraniem drewna powód mógł wyciągnąć konsekwencje jedynie w postaci oddania drewna na przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego lub sprzedaży drewna na rachunek kupującego i nie uwzględnił, że z mocy art. 353¹ k.c. zastosowanie mają również przepisy ogólne o zwłoce dłużnika oraz o karach za niewykonanie świadczenia niepieniężnego, a nadto, że w literaturze zwraca się uwagę na stosunkowo wąski zakres oddziaływania omawianej regulacji przeznaczonej dla rzeczy ruchomych oznaczonych co do tożsamości;

II. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1. art. 212 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez brak dążenia przez Sąd I instancji do ustalenia podstawy faktycznej roszczenia, co było konsekwencją braku zadawania pytań stronie powodowej i odstąpienie od przeprowadzenia dowodu z przesłuchania tej strony, mimo że konieczność przeprowadzenia tego dowodu była oczywista z punktu widzenia wyjaśnienia sprawy dla ustalenia zgodnego zamiaru stron,

2. art. 230 k.p.c. poprzez pominięcie okoliczności, iż następujące fakty zostały przyznane przez pozwaną w sposób konkludentny wobec niekwestionowania ich w toku procesu, tj. że:

- pozwana dokonała niewłaściwego uznania roszczenia wobec potwierdzenia salda na dzień 31 grudnia 2013 r.,

- pozwana już wcześniej uchylała się od wykonywania umów o podobnej treści, jednocześnie płacąc zastrzeżone wówczas w podobnej formie kary umowne,

- pozwana miała świadomość co do motywów wprowadzenia zastrzeżeń o karach umownych do umów sprzedaży drewna przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych;

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne wyprowadzenie do podstawy faktycznej sprawy przez Sąd I instancji wniosków o zaistnieniu faktów, zgodnie z którymi jakoby „zobowiązanie miało charakter pieniężny” lub że „pозwana nie była zobowiązana do uiszczenia należności tytułem kary umownej” w sytuacji, gdy fakty te nie dają się wyprowadzić z innych ustalonych faktów i zebranego w sprawie materiału dowodowego;

4. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd I instancji materiału dowodowego zebranego w sprawie i dokonanie oceny z pominięciem jego istotnej części, w szczególności:

- pominięcie większości postanowień łączących strony umów: § 2 i 3, § 9 ust. 1, 3 i 5, § 5 i § 8 ust. 1 i 2 umowy nr (...), nr (...) i nr (...) oraz załączników, tj. harmonogramów do umów,

- pominięcie statusu stron jako przedsiębiorców, którzy zawarli umowy w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej,

- pominięcie zeznań świadków: W. K., W. C. i dyrektora zarządu;

5. art.233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonanie nieprawidłowych ustaleń stanu faktycznego w oparciu o błędnie oceniony materiał dowodowy, sprzecznie z zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczeniem życiowym, co polegało na:

- błędnym stwierdzeniu, że pozwana była zobowiązana do dokonania przedpłaty przed odbiorem surowca drzewnego i że odebranie drewna było uzależnione od dokonania zapłaty wynagrodzenia, podczas gdy pozwana dokonywała przedpłat dobrowolnie, na mocy porozumienia między stronami,

- błędnym uznaniu, że umowa bez zabezpieczenia w formie gwarancji lub przedpłaty nie mogła być wykonywana, gdyż były to przykładowe umowne formy zabezpieczenia płatności, niewykluczające, zgodnie z § 8 ust.1 i 2 umów innych zabezpieczeń, jednak pozwana nigdy nie podjęła działań mających na celu ustanowienie jakiegokolwiek innej formy zabezpieczenia płatności niż przedpłata, co jednak nie powinno prowadzić do obciążenia negatywnymi skutkami powoda,

- błędnym pominięciu, że w przypadku umów o realnym charakterze wykonanie obowiązków niepieniężnych przesądza o realizacji umowy, tj. w niniejszej sprawie jedynie przeniesienie posiadania drewna stanowiłoby o skuteczności spornych umów,

- błędnym pominięciu przy ocenie skuteczności postanowień o karach umownych, że pozwana uznała roszczenie powoda nie tylko w drodze potwierdzenia salda na dzień 31 grudnia 2013 r., ale także przez brak kwestionowania zasadności roszczeń powoda do czasu wszczęcia niniejszego postępowania, w przypadku wcześniejszych umów płaciła kary umowne, akceptując zasadność ich zastrzeżenia;

5. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób lakoniczny, niespełniający wymogów określonych tym przepisem, w szczególności przez niewskazanie wszystkich dowodów, na których Sąd I instancji się oparł

i przyczyn, dla których pozostałym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, w tym nieodniesienie się do całokształtu łączących strony regulacji umownych, podstawy swych ustaleń poczynionych w tym zakresie.

Apelujący wniosł o zmianę wyroku w całości poprzez zasądzenie od pozwanej dochodzonego roszczenia i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu apelacji, powołując orzecznictwo sądowe, przytoczył argumentację na poparcie zarzutów apelacyjnych.

W odpowiedzi pozwana wniosła o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania przed Sędem II instancji. W uzasadnieniu podjęła szczegółową polemikę z zarzutami apelacji, wskazując na ich bezzasadność i wspierając motywy rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżony wyrok jest słuszny, odpowiada prawu. W pełni podzielić należy ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji, które znalazły przejrzysty wyraz w uzasadnieniu orzeczenia. Wbrew zarzutom apelacji, spełnia ono wymagania określone przepisem art. 328 § 2 k.p.c. i pozwala na kontrolę instancyjną. Wyroku Sądu I instancji i jego uzasadnienia nie dyskwalifikuje okoliczność, że prezentują one odmienny pogląd niż strona skarżąca. Ocena prawna dokonana została bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Rozważaniom Sądu I instancji nie sposób zarzucić braku spójności i logicznego wnioskowania na podstawie ustalonych faktów. Zostały one oparte o prawidłową wykładnię umowy stron, wynikającą z literalnego jej brzmienia oraz przy ustaleniu woli stron, zgodnie z art. 65 § 2 k.c.

Niesłuszny przy tym okazał się zarzut naruszenia art. 212 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 k.p.c., mający polegać na nieprzesłuchaniu powoda, gdyż

w toku postępowania przed Sądem I instancji strona zrezygnowała z tego dowodu, wnioskując na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy dowód z przesłuchania świadków, z których: świadek W. K. zeznał: „umowa zawiera również warunki płatności i zabezpieczeń – gwarancja bankowa, ubezpieczeniowa bądź przedpłaty; gdy spełniony był warunek zabezpieczenia, drewno było wydawane; umowa bez zabezpieczenia nie mogła być wykonywana, uiszczanie przedpłat sprawdzane jest każdorazowo”, a świadek W. C. – „pозwana nie miała zabezpieczeń, więc musieliśmy skorzystać

z przedpłaty i aby drewno mogło być odebrane, to przedpłata musiała być zrobiona”. Te zeznania wskazują na sposób rozumienia umowy przez stronę powodową. Potwierdził je reprezentant pozwanej - A. K., zeznając, że: „najpierw należało uiścić przedpłatę i dopiero wtedy można było drewno do jej wysokości, to było pilnowane”.

Zgodnie z brzmieniem art. 483 k.c. kara umowna może być zastrzeżona jedynie na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania świadczenia niepieniężnego. Zasadniczym zagadnieniem, stanowiącym istotę sporu było ustalenie, czy zastrzeżona przez strony kara umowna dotyczyła rzeczywiście niewykonania lub nienależytego wykonania świadczenia niepieniężnego, gdyż ta wynikająca z powołanego przepisu zasada ta nie może być uchylona wolą stron. Podkreślić należy, że ocena skuteczności zastrzeżenia kary umownej nie może być oderwana od oceny, na czym polegało niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. W tym zakresie podzielić należy pogląd Sądu I instancji, że

w istocie kara umowna zastrzeżona została na wypadek zwłoki czy braku uiszczenia przedpłaty na poczet zakupu drewna, a niedopuszczalne jest zawarcie w umowie postanowienia zobowiązującego do zapłaty kary umownej na wypadek zwłoki w zapłacie świadczenia pieniężnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 r., III CSK 288/06). O tym, czy zobowiązanie jest pieniężne, czy niepieniężne w kontekście art. 483 § 1 k.c. decyduje to, wykonanie którego obowiązku zaspokaja podstawowy interes wierzyciela,

a w przypadku sprzedaży jest to zawsze zapłata ceny, wszystkie pozostałe obowiązki kupującego mają charakter jedynie poboczny. Wbrew obowiązkowi, wynikającemu z art.

6 k.c. powód – dla poparcia swych twierdzeń – nie udowodnił, by między stronami istniała praktyka wydawania pozwanej drewna w sytuacji, gdyby ta wcześniej nie uiściła ceny towaru w ramach przewidzianych przedpłat, a zatem należy przyjąć, że nie obowiązywał termin płatności określony w wystawionych fakturach. Gdyby strony zakładały inne rozwiązanie, użyłyby zapewne w umowie co najwyżej zastrzeżenia wpłaty zaliczki na poczet ceny, nie: przedpłaty.

W świetle powyższych ustaleń, skoro za niewykonanie zobowiązania pieniężnego kara umowna nie może być skutecznie zastrzeżona, uznać należy, że takie postanowienie jest nieważne jako sprzeczne z ustawą art. 58 § 1 (k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c.).

Z podanych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako bezzasadną, orzekając o kosztach postępowania odwoławczego na mocy art. 98 k.p.c.

SSR Iwona Wańczura SSO Leszek Guza SSO Żaneta Bloma-Wojciechowska

Dół formularza